

Tisková zpráva

Česká veřejnost o tzv. Islámském státu – říjen 2016

- ⊙ O vývoj situace v souvislosti s aktivitami tzv. Islámského státu se zajímá třípětinová většina českých občanů.
- ⊙ Navzdory zaznamenanému poklesu zájmu o vývoj situace v souvislosti s tzv. Islámským státem od března 2016 je tento stále relativně vysoký.
- ⊙ 92 % Čechů pokládá aktivity tzv. Islámského státu za hrozbu pro evropskou bezpečnost, 89 % je vnímá jako hrozbu pro mír ve světě a 79 % si myslí, že tzv. Islámský stát je i hrozbou pro bezpečnost České republiky.

Zpracoval:

Jan Červenka

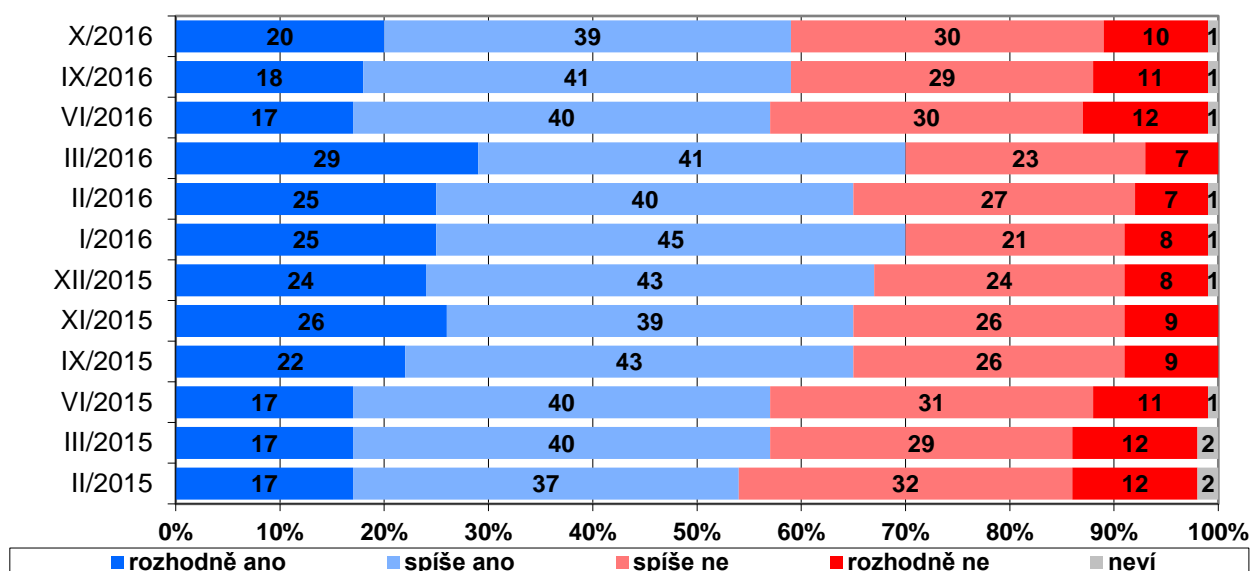
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Tel.: 210 310 586; e-mail: jan.cervenka@soc.cas.cz

V říjnu letošního roku zařadilo Centrum pro výzkum veřejného mínění SOÚ AV ČR, v.v.i., do svého pravidelného výzkumu několik otázek týkajících se tzv. Islámského státu. Konkrétně šetření zjišťovalo, zda se lidé zajímají o vývoj situace v souvislosti s jeho aktivitami a zda jej pokládají za bezpečnostní hrozbu pro Českou republiku, Evropu a mír ve světě. Analogické otázky byly v šetření položeny také v souvislosti s děním na Ukrajině, s vývojem situace okolo uprchlíků, se smlouvami TTIP a CETA a s americkými prezidentskými volbami.

Graf 1: Zájem o vývoj situace v souvislosti s aktivitami tzv. Islámského státu¹ (%)

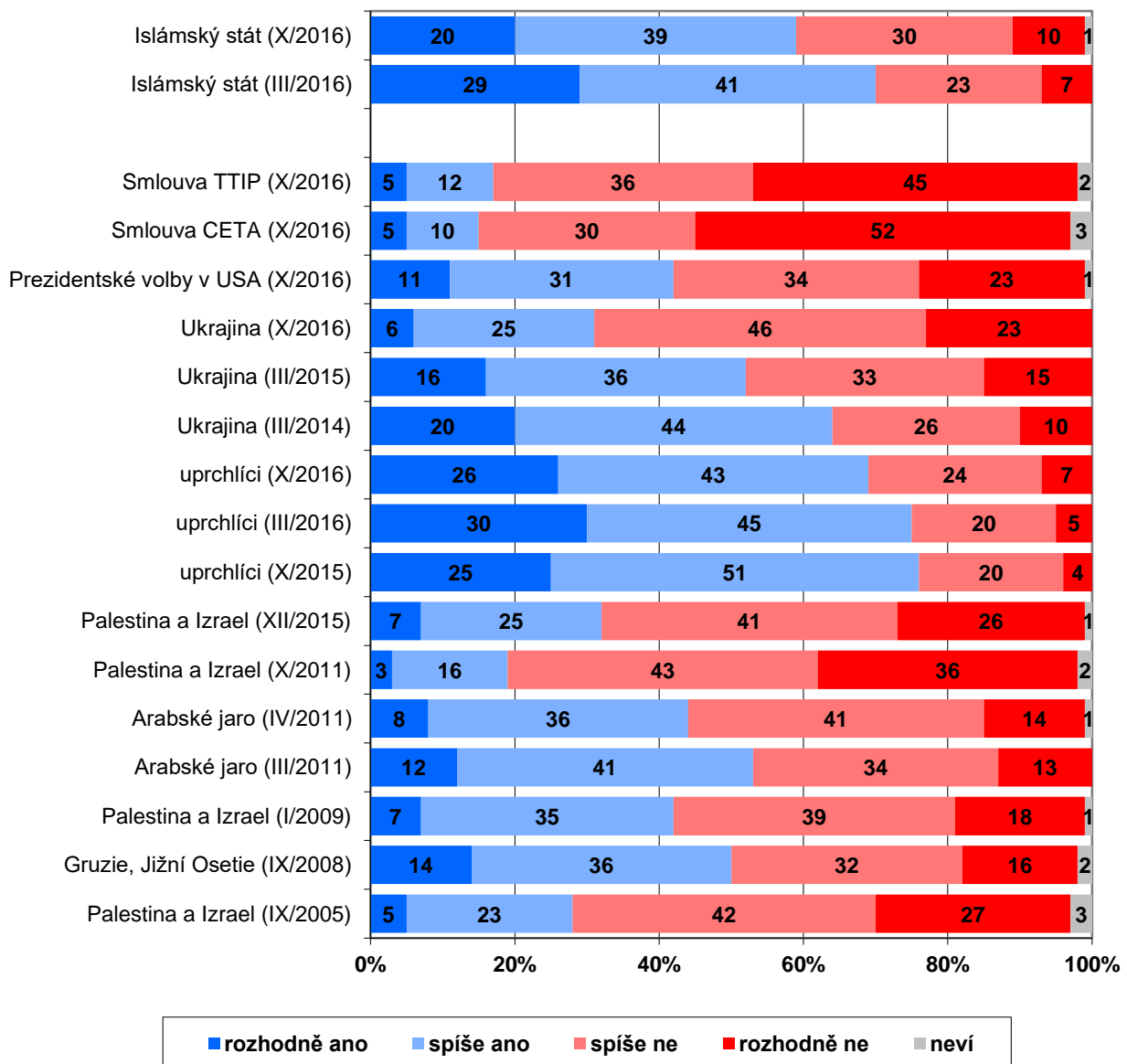
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 10. – 17. 10. 2016, 982 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

¹ Znění otázky: „Zajímáte se o vývoj situace v souvislosti s aktivitami tzv. Islámského státu? Rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.“

Jak ukazují výsledky v grafu 1, o vývoj situace v souvislosti s tzv. Islámským státem se v říjnu zajímala podle vlastního vyjádření asi třípětinová většina (59 %) občanů ČR, když na položenou otázku 20 % dotázaných odpovědělo „rozhodně ano“ a dalších 39 % „spíše ano“. Dvě pětiny (40 %) dotázaných se naopak o vývoj situace v souvislosti s tzv. Islámským státem nezajímaly, přičemž 30 % „spíše ne“ a 10 % „rozhodně ne“. Zbývající 1 % dotázaných uvedlo, že neví.

V porovnání s posledním srovnatelným výzkumem ze září letošního roku, jak je patrné z údajů v grafu 1, deklarovaný zájem o vývoj situace v souvislosti s aktivitami tzv. Islámského státu nedoznal změn. Je přitom podstatně nižší (celkově o 11 procentních bodů) než v březnu 2016, kdy dosáhl svého dosavadního maxima, a to zejména v důsledku snížení podílu odpovědí „rozhodně ano“ (o 9 procentních bodů). Aktuální zájem v tomto směru se tak vrátil na úroveň, na níž se pohyboval v prvním pololetí roku 2015.

Graf 2: Zájem o vývoj situace – srovnání různých vybraných událostí (%)

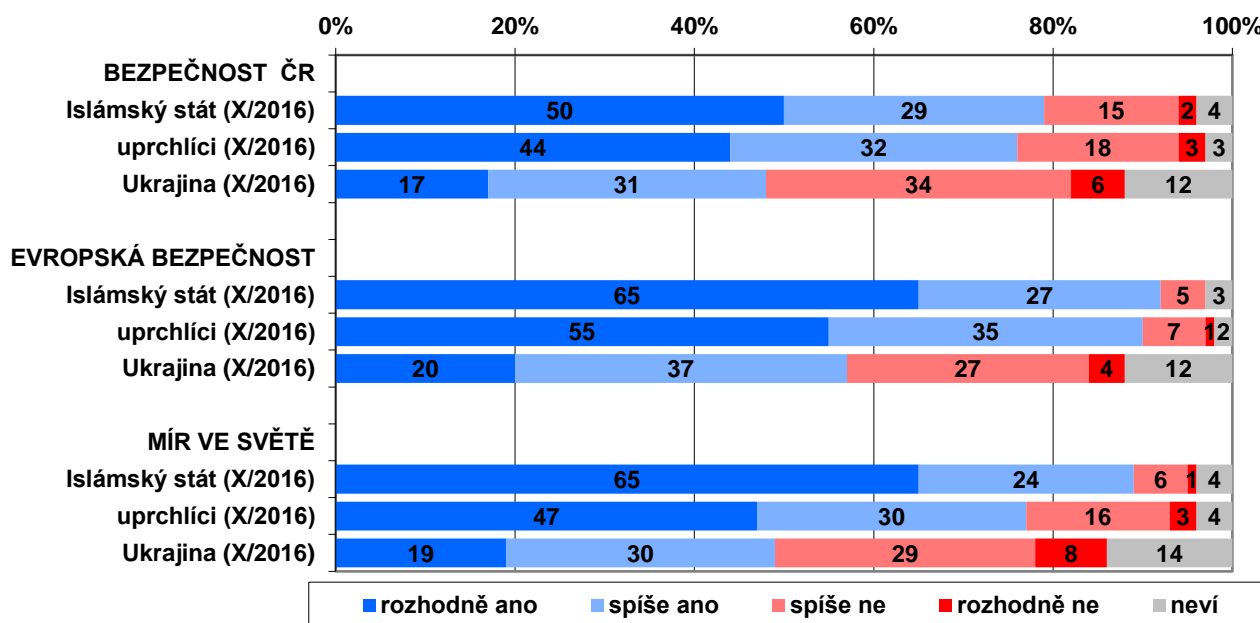

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Srovnáme-li zájem o vývoj situace v souvislosti s aktivitami tzv. Islámského státu se zájmem o jiné události v mezinárodním kontextu, který ukazují údaje v grafu 2, můžeme konstatovat, že navzdory zaznamenanému poklesu zájmu o vývoj situace v souvislosti s tzv. Islámským státem od března 2016 je tento stále relativně vysoký. Pouze situace okolo uprchlíků již tradičně a dění na Ukrajině ve svém maximu z března 2014 vykazují o něco vyšší úroveň deklarovaného zájmu ze strany české veřejnosti. Přitom na svém vrcholu byl zájem o vývoj situace v souvislosti s aktivitami tzv. Islámského státu významně vyšší než maximální zájem o dění na Ukrajině a pouze vývoj situace okolo uprchlíků byl provázen srovnatelným, respektive ještě o málo vyšším zájmem.

Z podrobnější analýzy vyplývá, že více se o aktivity tzv. Islámského státu zajímají muži než ženy a zájem sílí s rostoucím věkem (nižší je u dotázaných do 29 let a zejména mezi teenagery), zvyšujícím se vzděláním a především s rostoucím zájmem o politiku obecně i konkrétně, pokud jde o různé mezinárodní události a problémy (uprchlíci, Ukrajina, prezidentské volby v USA, smlouvy TTIP a CETA). Vyšší zájem rovněž projevují lidé s politicky vyhraněnou orientací, ať již levicovou nebo pravicovou.

Graf 3: Hodnocení aktivit tzv. Islámského státu jako bezpečnostní hrozby a srovnání s dalšími událostmi (%)²

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost, 10. – 17. 10. 2016, 982 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Následující otázky zjišťovaly, zda lidé považují tzv. Islámský stát za bezpečnostní hrozbu pro Českou republiku, evropskou bezpečnost a mír ve světě, přičemž výzkum zahrnoval analogické otázky v souvislosti s uprchlíky a s vývojem na Ukrajině. Z výsledků šetření vyplývá (viz graf 3), že velká většina české veřejnosti vnímá aktivity tzv. Islámského státu jako hrozbu, a to zejména pro evropskou bezpečnost (92 % celkem, v tom 65 % „rozhodně ano“) a mír ve světě (89 % celkem, v tom 65 % „rozhodně ano“), ale jen v o něco menší míře i pro bezpečnost České republiky (79 % celkem, v tom 50 % „rozhodně ano“). Ačkoli i v případě uprchlíků se velká většina dotázaných přiklání k tomu, že to je hrozbou pro evropskou bezpečnost (90 % celkem, v tom 55 % „rozhodně ano“) a zhruba tři čtvrtiny vývoj situace okolo uprchlíků vidí i jako hrozbu pro mír ve světě (77 %, v tom 47 % „rozhodně ano“) a bezpečnost ČR (76 %, v tom 44 % „rozhodně ano“), v porovnání s tzv. Islámským státem je zde pocit hrozby poněkud méně intenzivní a častý. Také u situace na Ukrajině se většina přiklání k tomu, že to je hrozbou pro evropskou bezpečnost (57 %, v

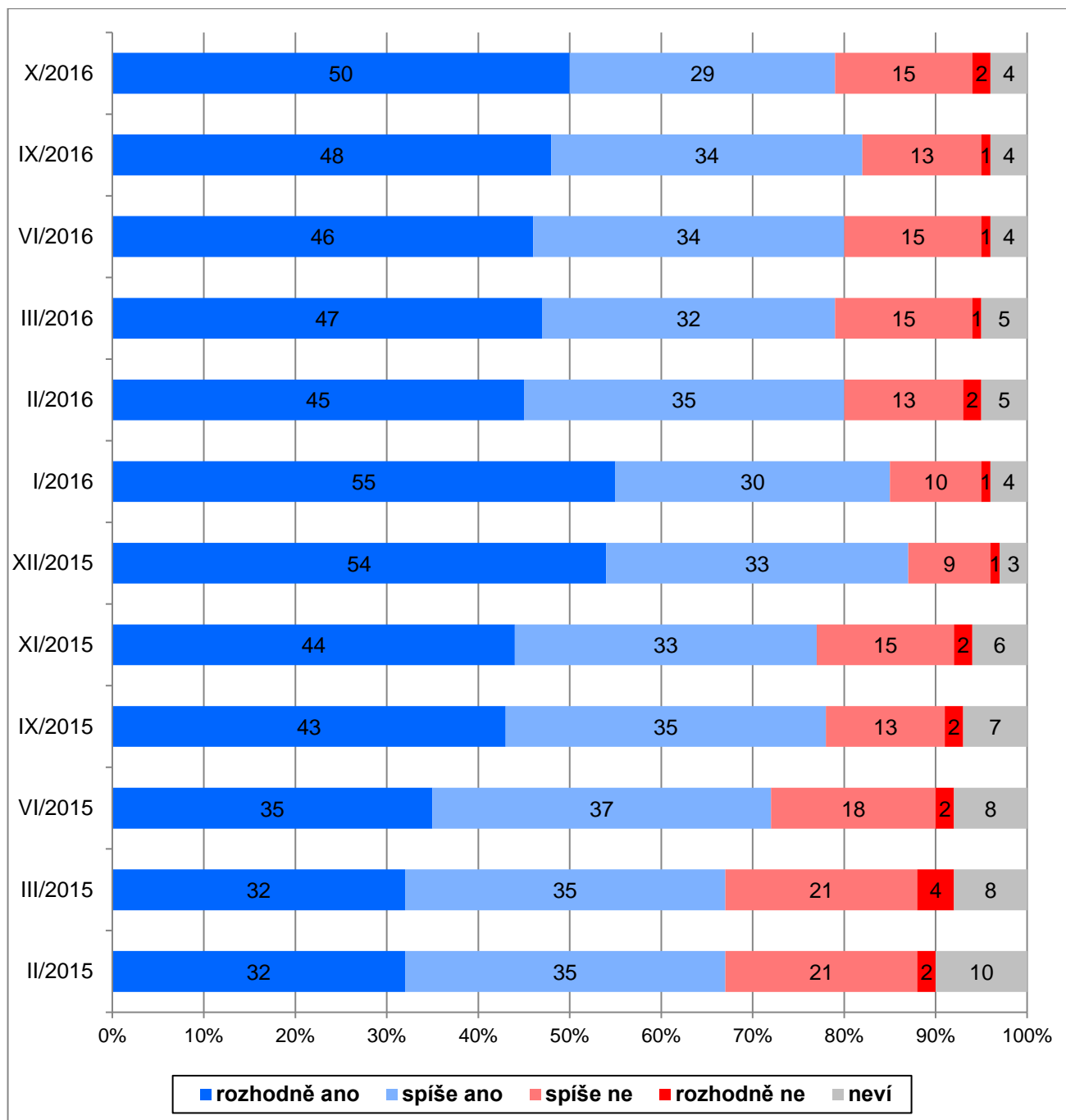
² Znění otázky: „Jsou nebo nejsou podle Vašeho názoru aktivity tzv. Islámského státu hrozbou pro a) bezpečnost České republiky, b) evropskou bezpečnost?“ Možnosti odpovědí: rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.

Znění otázky: „Je nebo není podle Vašeho názoru aktuální situace okolo uprchlíků hrozbou pro a) bezpečnost České republiky, b) evropskou bezpečnost, c) mír ve světě?“ Možnosti odpovědí: rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.

Znění otázky: „Je nebo není podle Vašeho názoru situace na Ukrajině hrozbou pro a) bezpečnost České republiky, b) evropskou bezpečnost, c) mír ve světě?“ Možnosti odpovědí: rozhodně ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne.

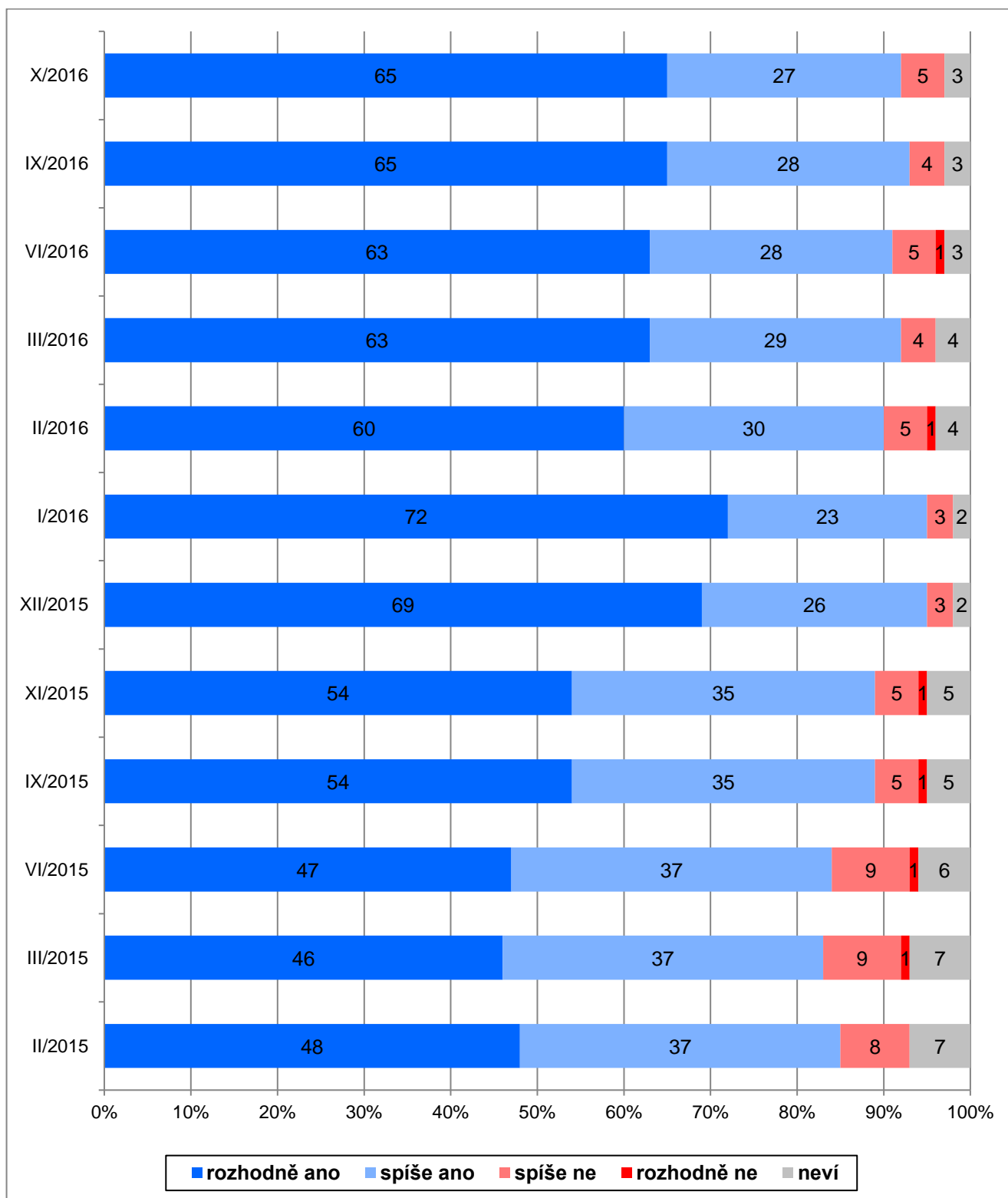
tom 20 % „rozhodně ano“) a bezmála polovina občanů vnímá tamní vývoj jako hrozbu i pro mír ve světě (49 %, v tom 19 % rozhodně ano“) a pro bezpečnost České republiky (48 %, v tom 17 % „rozhodně ano“), oproti tzv. Islámskému státu i vývoji situace okolo uprchlíků je vnímání hrozby v tomto případě již výrazně slabší.

Graf 4a: Jsou aktivity tzv. Islámského státu hrozbou pro bezpečnost ČR – srovnání v čase (%)

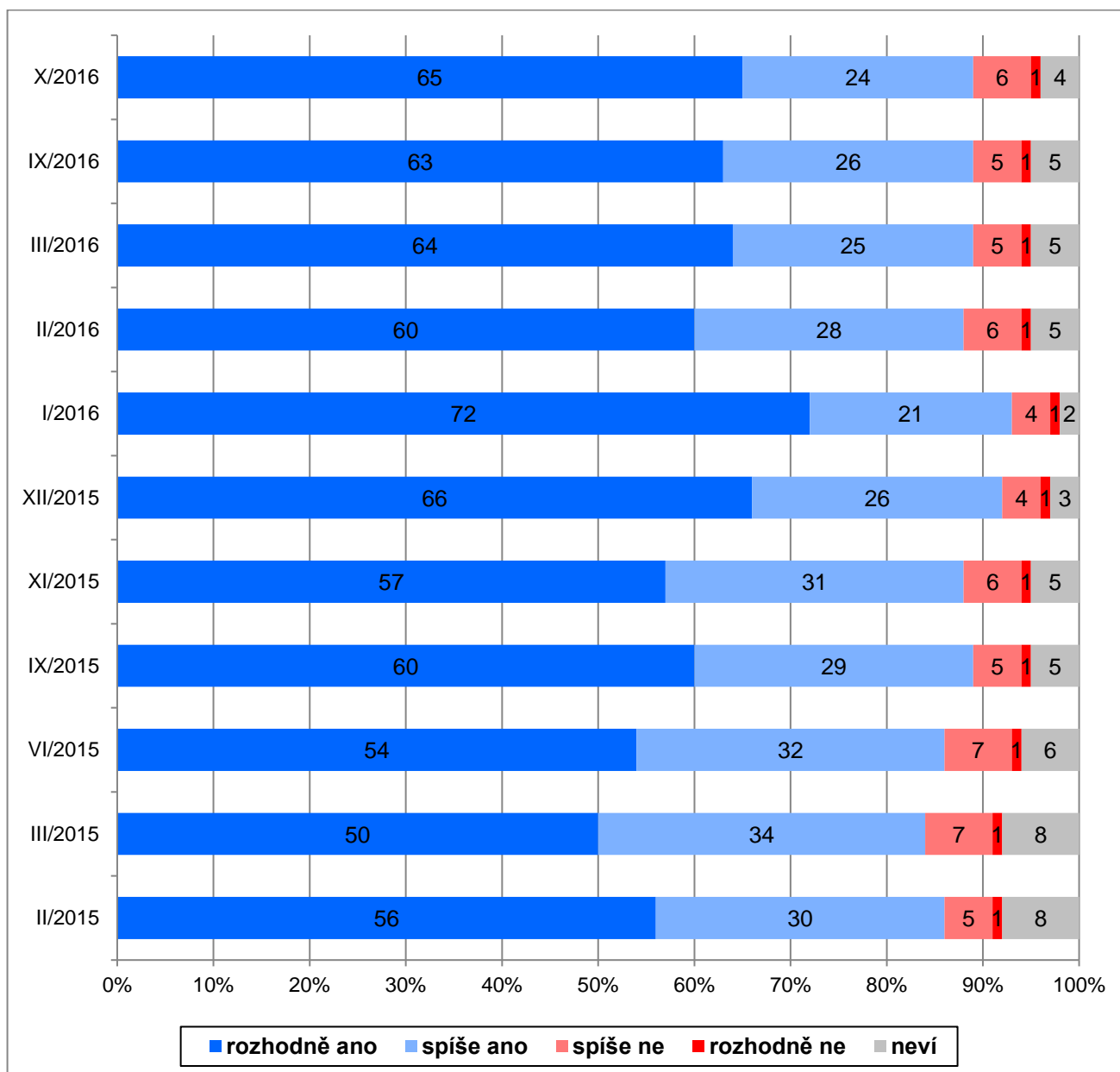
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Graf 4b: Jsou aktivity tzv. Islámského státu hrozbou pro evropskou bezpečnost – srovnání v čase (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Graf 4c: Jsou aktivity tzv. Islámského státu hrozbou pro mír ve světě – srovnání v čase (%)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Jak přitom vyplývá z údajů v grafech 4a, 4b a 4c, pohled na aktivity tzv. Islámského státu jako na hrozbu pro Českou republiku, pro evropskou bezpečnost nebo mír ve světě se od posledního šetření ze září letošního roku významně nezměnil. Ve všech třech rovinách se přitom pocit ohrožení v souvislosti s aktivitami tzv. Islámského státu poněkud snížil a ubral na intenzitě v porovnání se svým vrcholem z konce minulého a začátku letošního roku, i když nadále zůstává vysoký a relativně silnější než na začátku podobných měření v průběhu prvního pololetí roku 2015.

Podrobnější analýza postojů k otázce, zda tzv. Islámský stát je či není hrozbou, ukázala, že lidé, kteří o téma projevují silný zájem, obecně tzv. Islámský stát silněji vnímají jako hrozbu. Pocit ohrožení v souvislosti s aktivitami tzv. Islámského státu je o něco méně intenzivní mezi dotázanými ve věku do 29 let, dotázaní s dobrou životní úrovní méně intenzivně vnímají tzv. Islámský stát jako hrozbu pro bezpečnost České republiky.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v16-10</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>10. - 17. 10. 2016</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>982</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>273</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Kód tiskové zprávy:</i>	<i>pm161125a</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PM.194; PM.196</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>25. listopadu 2016</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Jan Červenka</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinelý.

Aktivita byla podpořena Strategii Akademie věd AV21 v rámci výzkumného programu „Globální konflikty a lokální souvislosti: kulturní a společenské výzvy“.